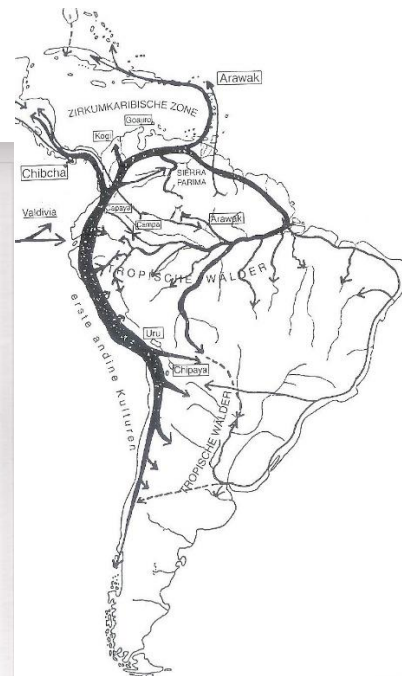
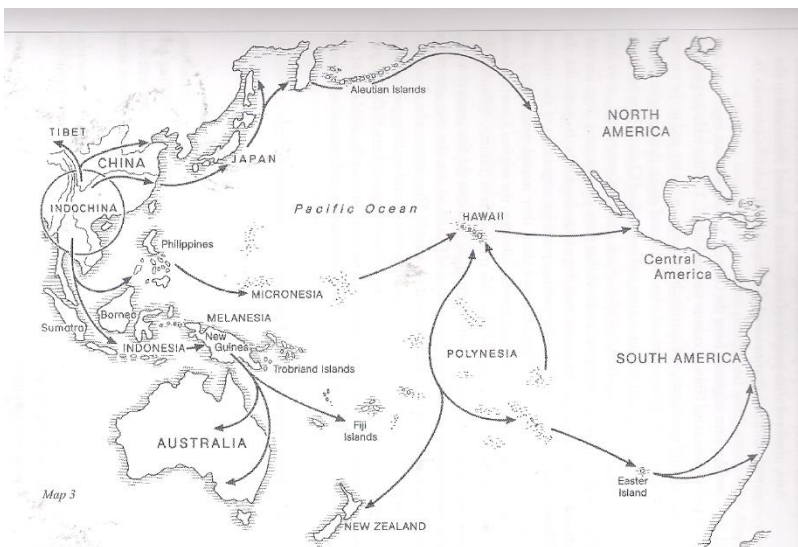
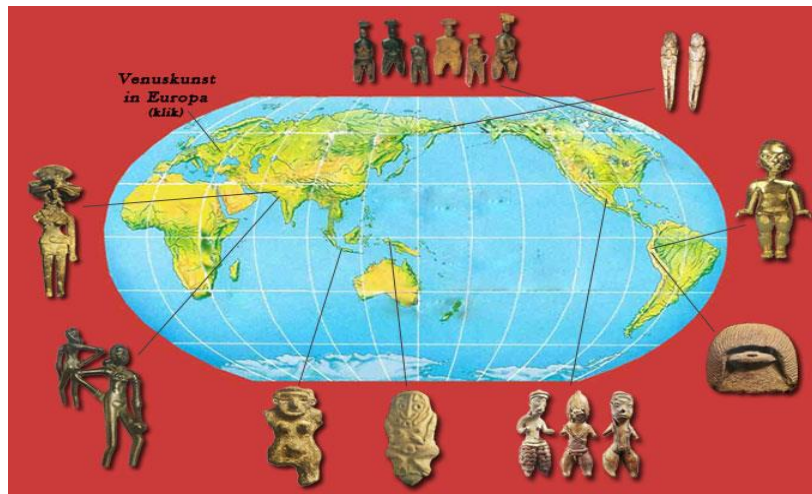

Updating Venuskunst, Valdivia in Ecuador

De Valdivia-cultuur in Latijns-Amerika. Deze cultuur is de oudste landbouwcultuur op Noord-Midden-, en Zuid-Amerikaanse bodem. Het Valdivia-volk produceerde Venuskunst, kleine vrouwelijke figurines van steen en ceramiek. Zij horen tot de vroegst bekende kunst van dit continent. Een van 70 gevonden beeldjes staat bekend als de 'Venus van Valdivia'.

De verbinding tussen Azië en Latijns-Amerika. Talloze onderzoeken wijzen in de richting van contact tussen Oost-Azië en Latijns-Amerika. Wanneer het zeewaterpijl lager staat, zijn de afstanden tussen de eilanden in de Stille Zuidzee korter. Volgens Heide Göttner-Abendroth liep er een noordelijke route over Hawaï naar Mexico. En een zuidelijker route over Paaseiland naar Latijns-Amerika, naar Valdivia.¹ Heide Göttner- voert overtuigende argumenten aan voor haar theorie over het onderling contact.² Vroege landbouwculturen zouden met andere woorden beïnvloed zijn door Aziatische culturen van overzee; zij hadden daar te kampen met ruimtegebrek en overbevolking.³

Stenen vrouwelijke figurine uit het Metropolitan Museum te New York.

Valdivia in Latijns-Amerika. De vroegste landbouwcultuur in Latijns-Amerika ontstaat in Valdivia in Ecuador. (Zie kaart bij Heide Göttner-Abendroth hier rechts boven). Deze cultuur ontstaat vanaf 5000 BC aan de kust van de Stille Oceaan en kent de gebruikelijke periode van opkomst, bloei en verval van 3500-1500 BC. Deze cultuur kent twee hoofdfasen:

Valdivia A: 3500-2500 BC. Er zijn vrouwelijke figurines van steen en marmer.

Valdivia B en C: 2500-1500 BC. Het hoogtepunt van de cultuur met figurines van ceramiek.

Een flink aantal figurines teruggevonden. Hier zijn **70** figurines gevonden, de oudsten zijn van kalksteen; later gebruikt men klei en worden de figurines gebakken. Zij zijn zeer klein en meten van 4,6 cm tot 8,8 cm. De meeste gezichten zijn schematisch, maar boven dat gezicht is er een enorme haardos. Vaak staan ze met de handen aan de buik of borsten in de Dea Gravida en Dea Nutrix-houding (sacrale houding 2 en 3). Daarbij wordt de vulva-driehoek benadrukt. Meestal staan ze, de zittende houding komt zelden voor. Ze worden gevonden in belangrijke graven én in huizen. De meerderheid is gevonden naast de haard in huizen. Velen zijn gebroken. De Valdivia-cultuur heeft last gehad van kunstroof en daarom is het moeilijk precieze gegevens te achterhalen.

Vier leeftijdsgroepen. De figurines tonen dametjes en dames in vier leeftijdsgroepen.⁴ Er zou wellicht nog een vijfde groep te onderscheiden zijn die van de dubbelgeslachtelijken, waarover hieronder meer.

De vier hoofdgroepen:

1. Het jonge meisje vlak voor de puberteit. Ze heeft een klein en ovaal gezicht. Het kruinhaar op haar hoofd is half weggeschoren en soms draagt ze een hoofddekseel. Ze is kaarsrecht en plat, heeft korte armen en benen. Ze toont geen borsten en heeft een kleine vagina.

2. Het jonge meisje in de pubertijd. Ze heeft een kapsel waarin lijnen zijn uitgeschoren. Zij heeft kleine borsten en gekruiste armen. Een plat driehoekig gebied met groeven markeert haar vulva-gebied; het is vaak ruw gemaakt of met punten ingegraveerd. Er bestaat een dubbelbeeld van twee dames die één lichaam hebben.

3. De zwangere vrouw toont vooruitstekende borsten en een gezwollen buik. Ze houdt haar armen gekruist voor haar buik en het hoofd is bedekt met een platte of geborduurde hoed, die weinig van het gezicht toont.

4. De volwassen vrouw heeft dik haar dat gekamd is; zij heeft een vierkant of ovaal gezicht met een duidelijke neus, ogen en mond. Ze heeft grote borsten en houdt de armen onder de borsten gekruist. Ook haar vulva kan met als bij het meisje in de pubertijd met punten worden geaccentueerd.

5? De dubbelgeslachtelijke Vrouw met mogelijk vrouwelijke en mannelijke eigenschappen. Ze toont borsten maar ook onder haar buik een soort uitbolling die mogelijk de mannelijke genitalia uitbeelden. Richard Lesure beschouwt deze figurines als mannelijk en de meeste anderen doen dit

naar zijn zeggen evenzo.⁵ Anderen beschouwen ze als biseksueel of dubbelgeslachtelijk, dit vanwege het feit dat ze wel prominente borsten vertonen én een fallus.⁶

De groepen in beeld gebracht

1. Het jonge meisje vlak voor de puberteit. Ze heeft een klein en ovaal gezicht. Het kruinhaar op haar hoofd is half weggeschoren en soms draagt ze een hoofddeksel. Ze is kaarsrecht en plat, heeft korte armen en benen. Ze toont geen borsten en heeft een kleine vagina.

2. Het jonge meisje in de pubertijd. Ze heeft een kapsel waarin lijnen zijn uitgeschoren. Zij heeft kleine borsten en gekruiste armen. Een plat driehoekig gebied met groeven markeert haar vulva-gebied; het is vaak ruw gemaakt is of met punten ingegraveerd. Er bestaat een dubbelbeeld van twee dames die één lichaam hebben.

3. De zwangere vrouwe toont vooruitstekende borsten en een gezwollen buik. Ze houdt haar armen gekruist voor haar buik en het hoofd is bedekt met een platte of geborduurde hoed, die weinig van het gezicht toont.

4. De volwassen vrouwe heeft dik haar dat gekamd is; zij heeft een vierkant of ovaal gezicht met een duidelijke neus, ogen en mond. Ze heeft grote borsten en houdt de armen onder de borsten gekruist. Ook haar vulva kan met als bij het meisje in de pubertijd met punten worden geaccentueerd. De rechterdame wordt genoemd: 'de Venus van Valdivia', 2800-1800 BC te vinden in mijn beide Venuskunst boeken.⁷

5?. De dubbelgeslachtelijke Vrouwe met mogelijk vrouwelijke en mannelijke eigenschappen. Ze toont borsten maar ook onder haar buik een soort uitbolling.

De vijfde groep nader bekeken.

Richard Lesure rekende uit dat van de 70 figurines 84 % borsten toont die soms groot soms minder groot zijn. Van die 84 % toont 74-71 % alleen borsten en geen uitstulping De rest toont mogelijk een dubbelgeslachtelijkheid. Lesure ziet in deze uitstulping een – in zijn eigen woorden – penis.

Constanza di Capua is het hier niet mee eens. Zij ziet 'a stylized depiction of the pubic area of a adolescent girl'. In haar visie zijn alle 70 figurines vrouwelijk.⁸

Ik zie die opbolling in de vrouwelijke onderbuik, waar het vulva-gebied is aangegeven als duidelijk vrouwelijk. Het kan kunnen gaan om een symbolische aanduiding van de baarmoeder en vrouwelijke vruchtbaarheid en mogelijk een aanstaande zwangerschap. Gezien de grote meerderheid van vrouwelijk figurines, zal deze kleine afwijkende groep ook vrouwelijk zijn. Ik ben het eens met Constanza di Capua. Naar mijn mening zijn alle 70 Valdivia-figurines vrouwelijk.

De functies. Er is veel geplunderd. Maar met het oog op de vele gebroken en gefragmenteerde statuettes is er een hypothese dat zij gebruikt zijn bij offers; dat zij bij rituelen in de heilige ruimte zijn geworpen waardoor velen zijn gebroken. Sommige studies suggereren dat zij een soort heilig offer zijn gedurende vruchtbaarheidsceremoniën; zij moeten een 'eeuwige terugkeer' verzekeren, of een goede oogst of geluk. Sommige geofferde figurines zijn verbrand; anderen figurines zijn begraven of gewoon in de heilige grond geworpen.⁹

De grafrituelen van de Maya's. Eerder in deze Update van Venuskunst kwam de Australische archeoloog Bruno David aan de orde. In zijn boek *Cave Art* geeft hij voorbeelden van de Maya's uit het eerste millennium na Chr. Ze werpen aardewerk in een diep grottencomplex Naj Tunich in Guatemala. Het is de grootste gedecoreerde grot van heel Meso-Amerika; de naam betekent de lokale Maya taal: (ondergronds) 'huis van steen'. Er zijn veel kamers verbonden door tunnels en er is veel grotkunst. Hier leven in de visie van de oude Maya's de zielen in de onderwereld; zij breken aardewerk in de hoop op wedergeboorte.¹⁰

Hierna volgen we het spoor van de vroege landbouwculturen noordwaarts, richting Mexico en Arizona.¹¹

Annine van der Meer, februari 2019

©anninevandermeer

---

¹ *The Language of MA* 241 n. 69, 70, 71 en 72 met verw. naar Heide-Göttner-Abendroth, *Das Matriarchat*, II, 1, 143 voor kaarten en II, 1, 99; zie ook Heide-Göttner-Abendroth, *Matriarchal Studies*, h 10 en h 11; Venus is geen Vamp, 176 n. 49 en 50, 51 en 52 met wederom verwijzingen naar de Duitse literatuur van Heide-Göttner-Abendroth.

² Heide-Göttner-Abendroth, *Das Matriarchat* II, 2, 40 n. 67; Göttner-Abendroth, *Matriarchal Studies*, 233 Anm. 78: 'Striking similarities exist between early matriarchal cultures with their ceramic arts in East-Asia – such as the Jomon of Japan and the Yueh of South China – and the cultures associated with Valdivia in South America...'

³ Judy Foster, *The Invisible Women of Prehistory*, Victoria, Australië, 2013, h 16 'Oceania' en h 17 'The Americas' met op p. 299 (en 305): Olmeken van China naar Mexico tijdens de Shang dynastie; Steve Taylor, *The Fall*, Alresford, 2005, 73, 76 over Inca's, Maya's en Azteken komen pas veel later, de klassieke mayakalender loopt van 3113 BC- 012 AD; *The Atlas of World Archaeology*, Paul Hahn ed., Oxford, 2000, 166, 170, 192.

⁴ Richard Lesure, *Interpreting Ancient Figurines*, Cambridge University Press, 1022, 2013, 37-39; Judy Foster, *Invisible Women of Prehistory*, Victoria, Australië, 2013, 303.

⁵ Richard Lesure, *Interpreting Ancient Figurines*, 36.

⁶ Constanza Di Capua, 'Valdivia Figurines and Puberty Rituals', *Journal Andean Past*, 4, (1994) 229-279; Richard Lesure, *Interpreting Ancient Figurines*, 38-9 n. 28.

⁷ Venus van Valdivia, 2800-1800 BC, *Venus is geen Vamp*, dl I h 1, 26; *The Language of MA* dl I h 1, 27 [I.1.20].

⁸ Constanza Di Capua, 'Valdivia Figurines and Puberty Rituals', *Journal Andean Past*, 4, (1994) 229-279; Richard Lesure, *Interpreting Ancient Figurines*, 38-9, 48.

⁹ Clifford Evans and Betty J. Meggers, "Valdivia- an Early Formative Culture of Ecuador." *Archaeology* 11, no. 3 (September 1958), 175-182, 180, record indigenous shamanistic rituals; Rebecca R. Stone, *Art of the Andes, From Chávin to Inca*, London, 2012.

¹⁰ Bruno David, *Cave Art*, London, 2017, 222-233: het grottencomplex van Naj Tunich, Guatemala.

¹¹ Heide Göttner-Abendroth, *Matriarchat*, II.2, 15-27 und *Matriarchal Studies*, 211-222.